

İMÂN

Efendim! Yüksek mektûbunuzun baş tarafında (kâmil olan îmân) demişsiniz. Îmân, hâsıl olunca, zâten kâmilidir. Çünkü, îmânda azlık, çokluk olmaz. Îmânın kendisi, az veyâ çok olmaz. Azlık, çokluk, îmânın parlaklığında, belli olmasındadır. Îmânın, aslı, kendisi:

Server-i âlem olan Muhammed aleyhisselâmın, Peygamber olarak bildirdiği şeyleri, akla, tecribeye ve felsefeye danışmaksızın, tasdîk ve i'tikâd etmektir, inanmaktır. Akla uygun olduğu için tasdîk ederse, akli tasdîk etmiş olur. Resûlü tasdîk etmiş olmaz. Veyâhud, Resûlü ve akli birlikte tasdîk etmiş olur ki, o zemân Peygambere i'timâd tam olmaz. İ'timâd tam olmayınca, îmân olmaz. Çünkü, îmân parçalanamaz. Akli, Resûlün "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bildirdiklerini uygun bulursa, bu aklın kâmil, selîm olduğu anlaşılır.

İnanılması lâzım şey için, tecribî ilmlere danışıp, tecribeye uygun ise, inanır, tecrube ile isbât edemeyince, inanmaz veyâ şübheye düşerse, o zemân, tecribesine inanmış olup, Resûle inanmamış olur ki, böyle îmân, kâmil değil, zâten îmân olmaz. Çünkü, îmân parçalanamaz. Az ve çok olmaz.

Din bilgileri, felsefe ile ölçülmeğe kalkışılırsa, bu sefer felesofa inanılmış olup, Peygambere inanılmış olmaz. [Evet, Allahü teâlânın var olduğunu ve Muhammed aleyhisselâmın, Allahın Peygamberi olduğunu anlamakda, aklın, felsefî ve tecribî ilmlerin yardımı büyükdür. Fekat, bunların yardımı ile Peygambere "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" inanıldıktan sonra, Onun bildirdiği şeylerin herbiri için akla, felsefeye ve tecribî ilmlere danışmak doğru olmaz. Çünkü, akli ile, tecrube ve felsefe yolu ile elde edilen birçok bilgilerin, zemânla değişmekte, yenileri bulununca, eskilerinin atılmakta olduğunu gösteren misâller, literatürlerde az değildir.] O hâlde:

Îmân, Resûl-i Ekrem efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem", Allahü teâlâ tarafından, Peygamber olarak, bütün insanlara getirdiği ve bildirdiği emrlerin hepsine i'timâd ve i'tikâd etmektir. Bu emrlerin, bilgilerin herhangi birine inanmamak veyâ şübhe etmek küfrdür. Çünkü, Resûle inanmamak veyâ i'timâd etmemek, Resûle yalancı demek olur. Yalancılık kusûrdur. Kusûru olan kimse, Peygamber olamaz.

[Îmân demek, (Nass)larda, ya'nî, Kur'ân-ı kerîmde ve icmâ' ile ve zarûrî olarak bilinen hadîs-i şerîflerde açıkca bildirilen şeylerin hepsine, inanmak demektir. Burada (İcmâ') demek, Eshâb-ı kirâmın "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" sözbirliği demektir. Birşeyi, Eshâb-ı kirâm, sözbirliği ile bildirmediyse, Tâbi'înin sözbirliği bu şey için icmâ' olur. Tâbi'în de bu şeyi sözbirliği ile bildirmediyse, Tebe-i tâbi'înin sözbirliği ile bildirmeleri, bu şey için icmâ' olur. Çünkü, bu üç asrın âlimleri, ya'nî müctehidleri, hadîs-i şerîf ile övülmüşdür. Bunlara (Selef-i sâlihîn) denir. Sahâbe ve Tâbi'îne (Selef-i sâlihîn) denildiği, İbni Âbidînde (Kâdîlık) bahsinde yazılıdır. (Buhârî) ve (Müslîm) ve (Kütüb-i sitte)den olan diğer dört kitâbda yazılı binlerce hadîs-i şerîfin sahîh oldukları, bunlardan sonraki âlimlerin sözbirliği ile bildirilmiştir. Zarûrî olarak bilinmek demek, her asrda, müslimânların çoğunun işitdikleri, yayılmış bilgi demektir. Bunları bilmemek özer olmaz.

(Hadîka)nın yüzonbirinci sahîfesinde diyor ki, (İcmâ' ile ve zarûrî olarak bildirilmiş olan inanılacak ve yapılacak din bilgilerinde ictihâd yapmak câiz değildir. Çünkü, bunlara inanmıyan

kâfir olur. Bunlara inananlara (Mü'min) ve (Müslimân) denir. Bunlar, Muhammed aleyhisselâmın ümmeti olur. Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden ba'zıları i'tikâdda ictihâd yaparak yetmişüç fırkaya ayrıldı. Kur'ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde açıkca bildirilmemiş olan ve açık olanların da ma'nâları icmâ' ile ve zarûrî olarak anlaşılammış olan yapılacak işlerde ictihâd etmek câizdir. İnanılacak olan bilgilerde ictihâd hiç câiz değildir. Böyle bilgilerde ictihâd ederken yanılmak, küfr olmaz ise de, büyük günâh olur. Müslimânların yetmişüç fırkasından yetmişiki fırkası böyle yanılmış, doğru yoldan ayrılmış, (Bid'at sâhibi) olmuşlardır. Bunlar sapık inançlarının cezâsı olarak Cehenneme gireceklerdir. Fekat, müslimân oldukları için, Cehennemde sonsuz kalmıyacaklar, azâb gördükden sonra, çıkarılacaklardır. Şübheli bilgilerde Eshâb-ı kirâmın yolundan ayrılmayan fırkaya (Ehl-i sünnet) denir. İcmâ' ile ve zarûrî olarak bildirilmemiş olan işlerin halâl veyâ harâm olmalarını anlamakda ictihâd yaparken yanılmak suç olmaz. Sevâb olur. Ehl-i sünnet fırkasının içinde bulunan, inanışları birbirlerine uygun, doğru dört mezhebin iş bakımından birbirlerinden ayrılmaları bu sûretle olmuşdur.

[Bir hüküm üzerinde, dört mezhebin ictihâdları arasında icmâ' hâsıl olursa, bu icmâ'a inanmak da lâzım olduğu, inanmıyanın kâfir olacağı, (Mektûbât)ın ikinci cildinin otuzaltıncı mektûbunda yazılıdır.

Selef-i sâlihînin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în" yolunda bulunan müslimânlarla (Ehl-i sünnet) denir. Ehl-i sünnet olmayıp, Ehl-i sünnet âlimlerinin (Nass)larda açık bildirilmemiş olan ahkâmındaki ictihâdlarını beğenmeyen ve bu ma'nâsı açıkca anlaşılammıyan nassları yanlış te'vîl ederek, anladıklarını Selef-i sâlihînin yolu olarak savunan sapıklara (Silfiyye) veyâ (Selefiyye) denir. Silfiyye bid'atini ortaya çıkaranların en meşhûru İbni Teymiyye ve vehhâbîlerdir. Bunlar kendilerinin Eshâb-ı kirâm yolunda olduğunu savunuyor, Kur'ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden yanlış ve bozuk ma'nâlar çıkararak, Ehl-i sünnet olan hakîkî müslimânları kötülüyorlar.]

Hadîs-i şerîfde, (Lâ ilâhe illallah ehline kâfir demeyiniz! Bunlara kâfir diyenin kendisi kâfir olur) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîf, (Lâ ilâhe illallah ehli) ya'nî (Ehl-i kible) olan kimse, icmâ' ile ve zarûrî olarak bildirilmemiş inanılacak şeylerde ma'nâsı açıkca anlaşılammıyan nassları yanlış te'vîl ederek, Ehl-i sünnetin doğru yolundan ayrılınca veyâ başka bir büyük günâh işleyince kâfir olmaz demektir. Fekat, Ehl-i sünnetden ayrılan kimse, tevâtür ile zarûrî olarak öğrenilen din bilgilerinden birine inanmazsa, buna (Lâ ilâhe illallah ehli) denmez. Böyle kimse kâfir olur.) İbnî Âbidînün üçyüzyetmişyedinci sahîfesinde de böyle yazılıdır. (Hadîka)da, ikinci kısmın sonunda buyuruyor ki, (Hazret-i Alîyi üç halîfeden üstün tutana (Şîî) denir. Eshâb-ı kirâma söğene (Mülhid) denir.) Şîî, Ehl-i kible dir. (Mülhid) ise, kâfir olmaktadır. (Mülhid)lere bugün Kızılbaş da denilmektedir. Şîîler bugün kendilerine (Ca'ferî) diyorlar.

Görülüyor ki, (Lâ ilâhe illallah ehli) ya'nî (Ehl-i kible) demek, tevâtür ile ve zarûrî olarak bilinen din bilgilerinin hepsine inanan, ya'nî müslimân olan kimse demektir. Böyle kimse, sapık inanışı ile kâfir olmaz.

(Hadîka)da yüzellidördüncü sahîfede diyor ki, (Bir kişinin bildirdiği hadîs-i şerîfe inanmak lâzım değil ise de, ma'nâsı tevâtür ile bildirildi ise, bu icmâ'a inanmak lâzım olur).

(Milel-nihâl) kitâbı tercemesinin altmışdokuzuncu sahîfesinde diyor ki, (İmâm-ı a'zam Ebû

Hanîfe ve imâm-ı Şâfiî, Ehl-i kible olana kâfir denilmez buyurdular. Bu sözün ma'nâsı, Ehl-i kible olan, günâh işlemekle kâfir olmaz demektir. Yetmişiki fırka âlimleri ve bunların yollarında olanlar, Ehl-i kibledirler. İctihâd yapılması câiz olan açıkca anlaşılamiyan delîllerin te'vîllerinde yanıldıkları için, bunlara kâfir denilmez. Fekat, zarûrî olan ve tevâtür ile bildirilmiş olan din bilgilerinde ictihâd câiz olmadığı için, böyle bilgilere inanmıyan, sözbirliği ile kâfir olur. Çünkü, bunlara inanmıyan, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" inanmamış olur. (Îmân) demek, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Allahü teâlâ tarafından getirdiği, zarûrî olarak bilinen bilgilere inanmak demektir. Bu bilgilerden birine bile inanmamak küfr olur. İnanmamağı gösteren her söz ve her iş, ister şaka olarak, isterse gönülden olmıyarak olsun, küfr olur. Zorlanarak veyâ yanılarak olursa, küfr olmaz).

İbni Âbidîn, birinci kısmın önsözünde buyuruyor ki: (Felsefe) yunanca bir kelimedir. Eski ma'nâsı, beğendiği düşüncelerini, hakikat olarak anlatmak, yaldızlı, heyecân verici lâflarla inandırmağa çalışmak demek idi. Görünüşte doğru, çoğu bozuk olan sözler idi. Tecribeye, hesâba dayanmıyan şahsî düşüncelere (Felsefe) denirdi. Varlıklar yokdan yaratılmamış, böyle gelmiş böyle gider demek, îmân edilecek şeylere, halâl, harâm olanlara inanmağa gericilik demek böyledir. (İhyâ-ül' ulûm)da diyor ki, (Eski yunan felsefesi, başlı başına bir ilm değildir. Matematikçiler, geometri okuyanlar, mantık öğrenenler, tabî'yyeciler ve tabîbler arasında bu felsefeye kayanlar çok oldu. (İlâhiyyât) üzerinde, ya'nî Allahü teâlâ ve onun sıfatları, emrleri, yasakları üzerinde, kendi akları, görüşleri ile konuşdular. Hâlbuki hesâb, hendese, mantık, tabî'at bilgisi, fizik, kimyâ, tıb bilgisi öğrenmek mubâhdır. Bunlarda mütehasıs olmak fâidelidir. Îmânı kuvvetlendirmek ve millî kalkınma, râhat, huzûr için ve cihâd için, islâmiyyeti yaymak için bunlar lâzımdır. Bunların hepsi islâm bilgileridir. Medeniyyet de, bu demektir. Fekat bunları islâmiyyete karşı bozuk düşüncelerine âlet etmek, gençleri aldatmak için kullanmak felsefe olur). Görülüyor ki, fen bilgilerini, insanlara hizmet için öğrenmek fâidelidir, sevâbdır. İnsanların râhatını, huzûrunu kaçırmak, insan haklarını yok etmek, insanları sömürmek, îmânlarını, ahlâklarını bozmak için öğrenmek, felsefe olur. Harâm olur. Öğrenilmesi lâzım olan ve yasak olan ilmler, (Hadîka)da uzun yazılıdır. Bunlar, İstanbulda neşr edilen arabî (Hulâsat-üt-tahkîk fî hükm-it-taklîd vet-telfîk) kitâbının sonunda basdırılmışdır.

(Fetâvâ-i Hindiyeye)de, beşinci cild, 377. ci sahîfede diyor ki: Îmân edilecek ve yapılacak, kaçınılacak şeyleri ve geçinecek san'at bilgilerini öğrenmek herkese farzdır. Bundan fazlasını öğrenmek farz değil ise de, sevâbdır. Öğrenmezse günâh olmaz. Farz olan bilgilere yardımcı olanları, meselâ astronomi öğrenmek de sevâbdır. Fıkh öğrenmeyip, yalnız hadîs öğrenen, iflâs eder. Kelâm ilmini, ya'nî îmân bilgilerini, ihtiyâcdan fazla öğrenmek câiz değildir. Bid'atlerin, fitnelerin yayılmasına sebep olur. Sadr-ül-islâm Ebül-Yüsr buyuruyor ki, (Kelâm, tevhid kitâblarının birkaçında felsefî bilgiler gördüm. İbni İshak Kindî Bağdâdînin ve İstikrârînin kitâbları böyledir. Bunlar, islâmın bildirdiği doğru yoldan ayrılmış sapık kimselerdir. [Ehl-i sünnet bilgilerini öğrenmeden önce] böyle sapık kitâbları okumak câiz değildir. Abdül-Cebbâr Râzî ve Ebû Alî Cübbâî ve Kâ'bî ve Nazzâm İbrâhîm bin Yesâr Basrî ve talebelerinden Amr Câhız (Mu'tezilî) sapıklarının kitâbları da, eski yunan felsefecilerinin bozuk fikrleri ile doludur. Böyle kitâbları okumak gençlere zararlıdır. Muhammed bin Hîsûm gibi (Mücessime) fırkasındakilerin kitâbları da böyledir. Bunlar bid'at fırkalarının en kötüsüdür. Ebül-Hasen-i Eş'ârî de, önceleri Mu'tezile inancını yaymak için çok kitâb yazdı. Allahü teâlâ, kendisine hidâyet verdikten sonra, eski fikrlerini kötuleyici kitâblarını yaydı. Yanlışlarını görebilenlerin, bu kitâbları okuması zararlı olmaz. Şâfiî âlimleri, îmân bilgilerini Ebül-Hasen-i Eş'ârînin kitâblarından aldılar. Ebû

Muhammed Abdüllah bin Sa'îdin bu kitâbları açıklıyan eserleri temâmen zararsız hâdedir. Sözün kısası, eski felsefecilerin yazdığı din kitâblarını gençlere okutmamalıdır. Ehl-i sünnet bilgilerini öğrendikten sonra okumaları câiz olur). Hindiyeden terceme temâm oldu. 1368 [m. 1949] da öldürülen (İhvân-ül-müslimîn) cemâ'atinin müessisi Mısrılı mezhebsiz, Hasen el-Bennâ'nın ihtilâlcî yazıları ve Seyyid Kutbun (Fi-zılâl-il-Kur'ân) ismindeki bozuk tefsîri ve başka kitâbları ve Hindistândaki vehhâbîlerden Muhammed Sıddîk hânın ba'zı kitâbları ve Mevdûdî ve Hamîdullah ve 1359 [m. 1940] da ölmüş olan Cezâyirli İbni Bâdis gibi dinde reformcuların kitâbları da böyledir. Dînini öğrenmek isteyenler, bunların bozuk kitâblarını okumamalıdır.]

Dînimizin bildirdiği birşeyde şübheye düşen kimse, Allahü teâlâ ve Onun Peygamberi, bu şey ile neyi bildirmek istemiş ise, öylece îmân etdim, inandım demelidir. Hemen, şübhesini giderecek bir din âlimi aramalıdır. İlmîne ve dîne bağlılığına güvenilir, zekî, ârif, harâmlardan kaçınan, din bilgilerinin inceliklerini bilen, müşkilleri çözebilen bir zâtı arar, bulur. Bundan aldığı cevâb, şübhesini giderince, artık öylece îmân eder. Böyle bir zâtı aramak farzdır. Tesâdüfe bırakmayıp, hemen aramalıdır. Bulamazsa veyâ bulup da, şübheden kurtulamazsa, Allahü teâlânın ve Resûlünün dilediği gibi inandım demeli ve şübhesinin giderilmesi için, Allahü teâlâyâ düâ etmeli, yalvarmalıdır. İşte, bunun için, her şehirde, müşkilleri çözebilen bir zâtın bulundurulması farz-ı kifâyedir. Felsefecilerin iftirâlarını, fen ve felsefe bilgileri ile karşılayabilen, fen adamı geçinenlerin i'tirâzlarını, fennî metotlara dayanarak çözebilen, kitâblı kâfirlerin yanlış sözlerini, dinlerindeki bozuk yerleri isbât ederek, red edebilen, doğru yoldan ayrılmış olanların, fitne ve fesâd ateşlerini söndürebilen, dünyâ târîhini iyi anlamış, matematik bilgisi kuvvetli ve islâm bilgilerinin derinliklerine ermiş bir din âlimi bulundurmak lâzımdır. İslâm devletleri böyle âlim yetiştiriyordu. Böyle bir din âlimi bulunmazsa, islâmiyyet, din câhillerinin elinde oyuncak olur. İstedikleri gibi din kitâbları yazar, gençlerin dinsiz yetişmesine sebep olurlar. Bir memleketde, islâmiyyetin yerleşmesi için, herşeyden önce, hakîkî din âlimi yetiştirmek lâzımdır. Din âlimi bulunmazsa, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını yaymağa çalışmalıdır. Bu kitâblar bulunmazsa, din câhilleri, din adamı şekline girip, kitâb ve mecmû'a yazarak, konferanslar, va'z ve dersler vererek milletin dînini, îmânını çalarlar. İslâmiyyeti yıkarlar da, kimsenin haberi olmaz. [Şerefül insan bil ilmi vel-edeb, lâ bil mâl-ı vel haseb.]Ya'nî insanın şerefi, kıymeti, ilmi ve edebi ile ölçülür. Malı ve baba ve dedeleri ile değil!

(Bezzâziyye)de, kerâhiyyet kısmında diyor ki, (İbâdetleri yapan kimse, îmânının bozulmasında şübhe eder ve günâhım çokdur, ibâdetlerim beni kurtarmaz diye düşünürse, îmânının kuvvetli olduğu anlaşılır. İmânının devâm edeceğinden şübhe eden kâfir olur. Şübhe etmeği beğenmezse, mü'min olduğu anlaşılır).

[İbni Âbidîn, Mürted bâbında diyor ki, (Beş sınıf kâfir vardır: Dehriyye, Seneviyye, Felâsife, Veseniyye ve Ehl-i kitâb. İlk dördü kitâbsız kâfirdir. Ya'nî semâvî kitâbları yokdur. Bugün Hindistânda yayılmış olan Berehmen ve bunun, mîlâddan 542 sene evvel ölmüş olan Budda Gautama tarafından değiştirilmesi ile hâsıl olan Buda dinlerinde olanlar, Vesenîdir, ya'nî putlara [heykellere] taparlar. Bu dinlerde, oradaki eski Peygamberlerin kitâblarından, sözlerinden alınmış kıymetli bilgilerin bulunduğu görülmektedir. Berehmen ve Buda dinleri, hıristiyanlık dîni gibi, eski Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" bildirdiği, doğru dinlerin bozulmuş, değiştirilmiş bir hâlidir. Mazher-i Cân-ı Cânân "kuddise sirruh", ondördüncü mektûbunda diyor ki, (Allahü teâlâ, insanları yarattığı zemân, Birmîhâ [veyâ Brahma] ismindeki bir melek vâsıtası ile, Hindistâna da, Bîd ve Vidâ isminde bir kitâb gönderdi. Dört cüz' idi. Âlimleri bu kitâbdan altı mezheb

çıkardılar. İnsanları dörde ayırdılar. Her sınıfına cûk dediler. Hepsi Allahın bir olduğuna, insanları Onun yarattığına, kıyâmet gününe, Cennete, Cehenneme ve tesavvufa inanırlar. Uzun zemân sonra, başka Peygamberler gönderirdi. Bunlar hakkında, kitâblarımızda, hiçbir bilgi yoktur. Sonradan bozuldular. Peygamberlerin ve Evliyânın rûhlarını ve melekleri hâtırlatmak için heykeller yaptılar. Şefâ'atlerine, yardımlarına kavuşmak için, bu heykellere secde etdiler [ise de, (müşrik) değildirler. Ehl-i kitâb, ya'nî kitâblı kâfirdirler.] Arabistândaki putperestler [ve hıristiyanlar], böyle değildir. Bunlar, putlarının hâlık, yaratıcı olduklarına inanıyor. Herşeyi yalnız putlardan istiyorlar. Putlarına ilâh diyerek secde ediyorlar. [Bunun için, (müşrik) oluyorlar.] Berehmenler ise, hurmet, şefâ'at etmeleri için yalvarıyorlar. Bunun için, Muhammed aleyhisselâmdan önceki Berehmenlerin bozulmuş olanları için de, kâfir diyemeyiz. Fekat şimdi, dünyânın her yerindeki, her insanın Muhammed aleyhisselâma îmân etmesi, ya'nî müslimân olması lâzımdır. Şimdi müslimân olmayana kâfirdir deriz.) [Hindistânda bulunan (Sîh)ler, Baba Nanek isminde bir Hindûnun mezhebinde olan kâfirlerdir. İslâmiyeti ve Berehmen dinlerini karıştıran bu adam, 946 [m. 1539]da öldü.] Seyyid Şerîf-i Cürcânî "rahmetullahi aleyh", (Şerh-i mevâkîf) sonunda, üçüncü maksadda buyuruyor ki: (Muhammed aleyhisselâmın Peygamber olduğuna inanmayan kâfir olur. Bunlardan yehûdî ve nasârâ [hıristiyan], Berehmen ve Budistler, başka Peygamberlere "salevâtullahi teâlâ ve teslîmâtühü aleyhim ecma'în" inanıyor. Bunların getirdikleri ve sonradan bozulmuş olan kitâbları okuyorlar. Bunlara tapınmıyorlar. Bunun için bu kâfirlere (Ehl-i kitâb) denir. Dehriyye ise, Allahü teâlâyâ da inanmıyor. Herşey tabî'at kanûnları ile var oluyor. Bir yaratıcı yoktur. Dehr, ya'nî zemân ilerledikçe, herşey değişmektedir diyor). Mecûsîler, Senevîdir. Allahü teâlânın iki olduğuna, putperestler ise, çok olduğuna inanıyor. Hepsi, müşrik, ya'nî kitâbsız kâfirdirler. Çünkü, bir Peygambere inanmıyor. Bir semâvî kitâb okumuyorlar. Komünistler, masonlar, tanrısız kâfir olup, Dehriyye kısmındandır. Berehmen, Budist, Yehûdî ve Hıristiyanlar, Ehl-i kitâb iken, zemânla, (müşrik) oluyorlar. Şimdi, yeryüzünde, değiştirilmemiş bulunan hak din, yalnız Muhammed aleyhisselâmın getirdiği islâm dînidir. Bu dînin, kıyâmete kadar bozulmayacağını, doğru olarak kalacağını Allahü teâlâ söz vermiştir.

İnsan resmine, heykeline hurmet, ta'zîm etmek, kıymet vermek, onu yükseğe koyup, karşısında dikilmek, eğilmek, secde etmek, medh edici şeyler söylemek, yalvarmaktır. Bu da iki sebeble olur:

1 — Hocasının, babasının, âmirinin, bir Peygamberin, Velînin, dîne ve millete hizmet edenin resmi olduğuna inanarak hurmet eder. O kimsede ülûhiyyet sıfatlarından, ya'nî Allahü teâlâyâ mahsûs olan sıfatlardan birinin bulunduğuna inanmaz. Onu mahlûk bilir. Onu sevdiğini bildirmek, onu sevindirmek için, başkalarına uyarak hurmet eder. Böyle hurmet eden kâfir olmaz. Harâm işlemiş olur. Harâm olduğuna inanmayan kâfir olur. Kâfirlerin resmine böyle ta'zîm küfr olur.

2 — Resmin, heykelin sâhibinde ve salîbde [haçda] veyâ yıldız, güneş, inek gibi herhangi bir şeyde, ülûhiyyet sıfatı bulunduğuna inanarak, meselâ, istediğini yaratır, her istediğini yapar, hastaya şifâ verir diyerek ta'zîm etmek, küfr olur. Şirk olur. Bu kimse müşrik olur. Ta'zîm etmesi ibâdet, tapınmak olur. Bu resimler, heykeller ve şeyler sanem, put olur. Hıristiyanlar, İslâ Allahın oğludur, melekler kızlarıdır diyerek, erkek ve kız resmlerine ve heykellere hurmet etdikleri için, müşrikdirler. Barnabas ve Aryüs mezhebinde olanları, böyle sapık inanmadıkları için, müşrik değil, Ehl-i kitâbdırlar. Fekat, Muhammed aleyhisselâma inanmadıkları için, kâfirdirler.]